

SELMECZ.

Szépirodalmi, társadalmi, közgazdasági és tanügyi hetilap.

Hontmegyei közlöny.

Megjelen minden kedden.

Hirdetések és előfizetések **Morvát A** kereskedéséhez, a lap szellemi részét illető közlemények a szerkesztőséghez küldendők.

Hirdetések felvételnek Budapestben, Bécsben és Prágában Haasenstein és Voglernél.

Előfizetési feltételek:

Helyben házhoz hordva, vagy vidékre postán küldve:

Egész évre . . . 5 frt. — kr.
Félévre . . . 2 frt. 50 kr.
Negyedévre . . . 1 frt. 25 kr.
Egyes példány ára 10 kr.

Szerkesztői iroda: Planck-féle ház.

Háromhavasos kis sor 10 kr.

Bélyegülj minden ígátásért 30 kr.

Márczius 15.

A népszabadság, az egyenlőség pirkadó hajnalának 28-ik évfordulóját úgy hazánkban, mint a külföld azon pontjain, hol honfitársaink tartózkodnak ünneplik ma.

Számos helyen lakomával, ott pedig, hol az elvzertt szabadsághősök porai nyugosznak, szónoklatok tartásával s himnuszokkal üli meg ez ünnepet az oda zárandokolt nép.

Városunk is bír oly sirhantokkal, melyek a 48-iki mozgalmas időkre emlékeztetik: Pusztelnik ezredes és hét honvédtársa nyughelye ez a hodrusi völgyben, hova egykoron városunk lakossága tömegesen zárandokolt ki, hogy leróvja irántuk kegyelet adóját.

Most már csak a lyceumi ifjuság önképző köre emlékszik meg a dicső elhunytokról ünnepélyek rendezésével.

Az ifjuság Scholz Vilmos tanár úr vezetésével mellett Vörösmarty, Petőfi, Jókai és Arany arcképeivel s nemzeti lobogókkal díszített könyvtárában tartotta ma ez ünnepet, melyen két lyceumi tanár, számos lyceumi ifju s több akad. hallgató vett részt.

Az ünnepélyhez méltó megnyitót beszéd végig vezette a hallgatót a világtörténelemnek egy fényes lapján: a magyar szabadsághősök diadalmas pályáján. Ez ép oly lelkesítő, mint lelkesült beszédre felbuzdul a honfiszv s a harczok zajába száll a képzelet s nem hiszik: „Hogy el fog veszni a magyar.“ Vagy ha meglep is a honfibu s körülvesznek a sötét gondok, kiment közülök a „Huszárvágás“, mely mosolyt csal ajakadra s midőn a csodák véghatáráig érve semmi hitelt nem adsz az elbeszélteknek, azt a választ nyered: hisz ez „A forradalom költszete.“

„A branyiszkió hősök“-ért már már könyeket hullatunk . . . de felvillan az „Egy gondolat“ s megsendül az ifju ajkán: ott essem el én a harcz mezején, ott folyjon az ifju vér ki szivemből.

Nincs okunk könyezni.

Az ünnepélyt lelkes szavallat s a Hymnus hangjai zárták be. Füleinkben zengenek még e hangok, élénk emlékünkből vannak még az elővarázsolott hős alakok s gondolatunk a mythos azon korán mereng, melyben ők „szent jogokért“ haltak.

Az emlék, mit az ifjuság lélekben s élőszóban hozott kellems melódia, a honszerlem melódiaja.

Elhallgattuk volna még soká, igen soká . . .

Válasz annak, a kinek.

E lap hasábjain több rendbeli oly cikkneknek adatott hely, melyek méltán azon gyanút ébresztik fel, miszerint e lap nem szépirodalmi, társadalmi, közgazdasági és tanügyi, hanem pártérdekeket képviselő és védő. E gyanu alapos voltát azonban gyengítik némely közlemények, melyekből a komoly és pártatlan társadalmi irány világosan kivehető. — Eltekintve attól, hogy a közönségnek a lap célját könnyen érthetővé kell lenni, nem lehet pusztán az esetlegességek szerint jót-rosszat közölni; mert a tárgyak helyes megválasztása, gondos alakítása mind a szerkesztőségre, mind pedig az olvasó közönségre nézve előnyös. — Közérdeket, általános nézeteket, társadalmi hangulatot, évszázados szokásokat, emberi természetet, egyéni állást és családi, vagy magányügyeket sértő közlemények kedvező fogadtatásban nem részesülhetnek még akkor sem, ha igazságon alapulnak és céljuk a javítás. Hiszem, hogy e lap szerkesztősége a fenntebbiek igaz voltáról meg van győződve és azt tartom, hogy legalább eddig nem szolgáltatót komoly okot annak kétségbevonására, miszerint

az itteni társadalmi állapotokat szíven hordja; jól lehet e tekintetben egy vezércikk a helybeli társas viszonyokat nem a legjobb színben ilyekeztet előtintetni; de ezt azon körülménynek bátor-kodom tulajdonítani, hogy szerkesztő pártatlanságát akarta bizonyítani az által, hogy nézeteivel ellenkező közleményeknek is helyt adott; más tekintetben főleg a cikk írója hibáztható, ki elég faragatlan tollal látott társadalmi állapotaink eseteléséhez. — Elvem az, hogy a társadalmi mozgalmaknak lap után való szabad és önzetlen nyilvánulásainak mint a haladás egyik feltételének gátot vetni nem kell; sőt szükséges is, hogy a város szabad polgárai, kik az általános és korszerű haladás útját járják, nézeteiket a további irány követésére nézve polgártársaikkal e lap után kicseréljék. Ezen elv irányadó voltának az ország több vidékei kétségtelen bizonyítványát adák az által, hogy körükben nevezetesen az ipar, kereskedelem és társadalmi hatalom gyűpontjain lapoknak, mint a szellemi közlekedés legcélszerűbb eszközeinek fennmaradását nemcsak lehetővé teszik, de minden áron támogatják.

Tudja azt mindenki, a ki elfogulatlanul szokott itélni, hogy a nézetek csak akkor bírnak kormányhatalommal, ha általános-ságra vergődtek; nem általános nézetek, melyek egy, vagy több egyén felfogásának kifogásai, csak akkor hódíthatnak, ha utjokat a bölcs politika egyengeti. Szabadon gondolkodó polgárok az egyéni nézeteket, ha még oly rozsak is, egyszerűen el nem vetik. Vannak ugyan sértő egyéni nézetek, melyek — bármi célból indulva — visszahatást gerjesztenek, ha a társadalmi erkölcsök meztelen testéhez férköznek. — Ezen visszahatás teljesen indokolt akkor ha az illetőnek, ki nézeteivel föllép, komolyságából a rozsz akarat kiszögellik. De ama cikk, mely társadalmi állapotainkat torzkép alakjában rajzolja le, oly annyira nélkülöz minden komolyságot, hogy sértőnek a legjobb akarat mellett sem tarthatom. — A torzkép vázolása főokát abban leli, hogy cikkirő abbéli vizketegségének, hogy valamit elférsdten, ellent nem állhat; miben őt hibás érzelmi észreveszései természetesen csak segítik. — Az egész vázolómany tehát nem egyéb, mint időtlen pletyka, sületlen élecskedésekkel fűszerezve; ilyennemű szellemi rugdalózásokat rendszerint nevetés nélkül szoktunk hagyni, megtorlásra pedig éppen nem érdemesztünk.

Hogy mennyire alaptalanok és félszgek a „társadalmi állapotaink“-ra irányzott vonatkozások, a cikkhez méltó modorban akarom előadni; teszem pedig ezt korán sem azért, mintha szükségesnek tartanám az itteni állapotokat cikkiróval szemközt védeni, mert ez celtalan eljárás volna, miután a megrögzött észreveszések ferdességeit az egyénből kiküszöbölni valóban sisiphusi munka, melyre én a 19. században vállalkozni nem akarok; hanem teszem egyedül azért, nehogy lapunknak vidéki olvasói társadalmi állapotaink ily kirívó voltában megbotránkozva rajtunk talán még sajnálkozzanak.

A cikkirő álnevet használ a magáé helyett, bizonyosan azért, mert nem szerzett még magának jó hírnevet, melynek magas intelligentiája előtt a közvélemény meghajolna. — Én is álnevet használok ugyan, a ki itt nem csekély tartózkodással fellépek; de ennek oka főképen az, hogy a cikkirő nem ismerem; mert ha ismerném, talán ovakodnám vele szellemi érintkezésbe lépni, nehogy a sárral dobáló gép által bepiszkítva kénytelen legyek köpenyt cserélni.

Előre bocsátom, miszerint a „társadalmi állapotaink“ című novella a személyeskedésnek, pártoskodásnak, vallásgyűlölségnek, halátlan boszúnak és fitogtatni vágyásnak rendetlen keveréke, összefüggés nélkül phrásokban összezvedve, melyek körülbelül oly hatásuk, mint a körösi szentelt víz, t. i. se nem árt, se nem

használ. Látszik ugyan, hogy ciksról pártatlan akart lenni, mert jobbra balra bérmléi vallást, hírlapokat, politikai pártokat, hivatalos állásukat, iparosokat stb. De ahhoz nagyobb finomság kívántatik ám, hogy a szeg ki ne bujjék a zsákból! Kibúvni a pártoskodás e cikkből úgy, mint a póndró a gyümölcsből, jelell annak, hogy könnyebb máson rágódni, mint önmagán! E póndró turkálásai okot szolgáltatathatának egy második phyloxera-kérdés keletkezéséhez.

Az egyetértés, mely a városban hiányzani mondatik, oly delibáb, mely magyarországnak csak egén szert mulatni s ha látszólag a földre leszáll, azt csak a szemelő rosz szeméinek kedveért teszi, hogy őt magához édesgesse s azután megcsalja.

Hogy a néposztályok és egyesek érdekei egymással ellenkeznek, azon cikkirő még csudálkozok, holott tudhatni, hogy az egyesek és néposztályok érdekei különbözök lehetnek; s noha ciksrő szerint csak az jó Selmezen, a mi nem selmezi, hiszem, hogy az a jó is csak érdekűl van itt, t. i. városunk boldogulása érdekében. — E tekintetben csak Tanádi képez kivétel, ki a maga hasznát nem keresi. — Közjó iránti idegenséget e városban legalább én még nem fedeztem fel; sőt ellenkezőleg a történetből azt tudom, hogy e város polgársága úgy a haza, mint a község érdekében elhatározó pillanatokban mindig a legkészségebben hozott áldozatokat; egyébiről, miután e vád bebizonyítva nincs, alighanem bizonyos esetre vonatkozok, melylyel maga Tanádi sincs tisztában. A mostani korszak anyagias önző iránya mindennit mutatkozik a földkerekségén, vagy legalább Európában; de hogy ezen anyagias korszaknak a helybeli viszonyokban volna kuforrása: nem értem.

(Folytatás köv.)

Selmez Feb. 22-én 1876.

Tisztelt szerkesztő úr!

Reményem, hogy a következő sorok becses lapjába való felvételét, nem fogja megtagadni, miután úgy is csak a valódi tényállás bemutatása által, az igazságot akarják szolgálalni!*)

A mi a 8-ik számú lapban társadalmi állapotaink című vezércikkben egy felsőbb leány — nevelő intézet élén álló porosz hajadonról Levitzky Anna úrhölgyről mondatik, — mert más nem érthető az idézett jelzés alatt, — azt felette sajnálom. A mondottak ugyanis reánk Selmeziekre a méltatlanság homályát vetik s nem is tartom azokat a magyar lovagiaságú összejelzőknek; annyival inkább, mert egy magában álló nő, ki a legjobb szándékkal s teljes bizalommal, — engedve a meghívásnak, — jött hozzánk, hogy ismeretét és tapasztalásait a nevelés terén, ha-

*) Szívesen közöljük e levelet néhány kifejezés kihagyásával.

Szerc.

Tárcza.

A divat hatása.

Már rég nem éreztünk Európában olyan rátartós hideget, mind ez idén. No hanem hozott is magával orosz szelet, orosz nyelviséget és orosz divatot.

Az orosz szél valamivel kelletlenebb, mint a spanyol szél, más különben mindaketen megegyeznek abban, hogy fúnak. Az orosz műveltség nálunk főképen az északi fény által elterjedt fölvilágosultságban szokott nyilatkozni és koronkint hozánk is elharapózzák,*) ha már a földgömb északi fele túlságosan van illuminálva. Legfontosabb mindenek közt, a miket észak felől kaptunk, az orosz divat. Mindenki birtokába jutott már egy bundának, vagy prémes öltözetnek, a nélkül, hogy észbe jutott volna, miszerint az állatok bőre és az emberi méltóság összehozhatlan ellentét. Azonban nézetem szerint épen a prémes bundák használata bizonyítja abbeli törekvésünket, hogy az állatokhoz hasonlóan igyekezzünk lenni legalább külsőleg; a mi egyéb sajátságunkat illeti, már inkább csak megmaradunk a magunk természetét mellett, kiváltképen azon óriási felsülés után, hogy a mennyországba felugranni nemyelveknek nem sikerült. Az állati bőrok napjainkban már oly kiterjedésnek örvendnek és oly kapások, hogy nagyszámú kosztimék és cipők, sőt egész báli öltözékek is ilyenmő garnirunggal láttatnak el. Sajátságosul kiváln a báli öltözékek gazdag bársonyából a tejfehér damast prémejt. De még oly könnyű szövetek is mint a tüll, iy állati bőrből készült prémejkel díszítetnek. A szoknya túllál áll és csak a keskeny uszály, mely nyitott legyező alakjában terjeszkedik szét a padlón, áll hermelin szalaggal betekert atlasból; nemkülömben a kivágott mell és rövid ujjak. Még a nyakkendők is prémesek! hja! a divat figyelme a legesekélyebre is kiterjed. Vannak báli öltözékek fehér és tarka túllból, melyek gyöngyökkel vannak hímveze. Fehér tollak, rojtok, csipkék és virágok zárják be sorát a báli öltönyök fashionabilis körítésének. A virágok alkalmazása az idén nemcsak gurilando, hanem még gyakrabben csokrok alakjában történik, melyek az egész öltöny felett szorványosan elhíntek és engedékeny száronk ide s tova hajlongván a táncosnő minden mozdulatára kocsonyáként rezegnek. Ehhez járulnak a hajba való koszorúk bársony levelekből, köztük egy vörös vagy testszínű rózsával;

*) Warte im Norden.

zánaknak szentelje, alaptalan vádakkal illetetik sőt egyenesen rágalmaztatik.

Részemről a Levitzka úrhölgyei ösmeretségemet legnagyobb szerecsémnek tartom s így azzal tartozni véltem, nem annyira barátimnak, mind inkább tisztelt selmezi lakostársaimnak, hogy őket az ellene szórt vádakra nézve felvilágosítsam, nehogy iránta a merész rágalmazásnak engedve, igazságtalanok legyenek.

Azon állítás, hogy L. úrhölgy nem tud magyarul teljesen alaptalan és hamis. Ezt annak említésével vélem legjobban megcáfolhatni, hogy a minap a lelkesedés könnyeivel beszélgettem nekem, mily nagy élvezetet talált Madách művének, az „Ember tragédiájának“ olvasásában, melyet kölesün kapva, eredetiben olvasott. Hogy ezen kiváló műt őt oly mélyen meghatotta s neki, finom izlésénél fogva, oly végtelenül tetetett, az hiszem legjobb bizonyítéka annak, hogy nyelvtinket megtanulta; megtanulta pedig nem csupán azért, hogy mint idegen, gyöngédelelen szemrehányásoktól ment legyen, hanem megtanulta szeretetből és behatolt annak szépségeibe is, ezekben több élvezetet találya, mint talán azok egyike vagy másika a kik — a mi épen nem érdeműk, magyar voltakál pöffeszkednek, de a magyar irodalmat hírből is alig ismerik. S hogy anyanyelvükön mint irnak, ahol sok szó férne még! És Levitzka az idegen, a porosz, nemcsak hogy helyesen ír, de levelezését is, valahányszor kell egészen önállóan e nyelven folytatja.

Habár nem szokásom továbbá, sem izlésem, kedves és tisztelt barátimnak nyilvánossan dicsérni; de ez alkalommal elmondom szívesen azt is, hogy Levitzka mindjárt az első évben, hogy hozzánk került, új szép arany zsebrót mutatott nekem s azon kérdésemre, Berlinben avagy Bécsben vette-e válaszul nyercüm. „Nicht doch, ich habe sie in Pest gekauft, weil ich ja jetzt in Ungarn lebe.“ Nagyon kívánatos volna, úgy tartom, nemcsak egy és más selmeziekre, de sok magyarra nézve is, hogyha e finom tapintatott és hűségérzetet akár az idegen porosznotól is eltanulna. Ily szellemi nevelés a magyar leányokra nézve legalább is káros nem lehet.

Azon kérdés pedig, vajjon kell-e Magyarországon minden nyelvet embernek nemetül is tudnia? azokra nézve a kik nem csupán szájhűsök, de igazi hazafiak s hazajárat lehetőleg virágzásra emelni s annak tőlük telhetőleg használni kívánnak, már régen el van döntve.

A mi pedig a vádolt L. úrhölgy németországra vonatkozó, a részletekig terjedő történelmi s földrajzi ismeretét illeti, nem szolgál-e az épen dicséretére? Nem vehetne-e magának példát egy némelyik tanító s tanítónő saját hazájára nézve?

Külömben is a nyilvánosan vádolt L. úrhölgynek mint nevelőnek gondolja van reá, hogy növekedési egy bejáró tanító által oktátást nyerjenek, mind Magyarországon történetében mind pedig földrajzában, még pedig magyar nyelven; maga is, habár már is elléggé jártas benne,

továbbá az olívlevelek aranygyümölcsökkel, makklevelek aranyakkokkal, szőlőlevelek aranyerezdekkel, ezüst és aranyfű stb. — A toilletke megszabásánál a mostani izlésnek megfelelően, minden puffok és draperiák, melyek az alak kiszélesítésére szolgáláltak, eltávolítvák. Az uszály hosszú, de keskeny; ujjak a báli öltözékekben már alig léteznek, mely körülnyűre a vékony szögletes karokkal megáldott szépeknek épen nincs előnyére.

A divat hatása az ékszerekre is kiterjedett. E tekintetben a phantastikus izlést látjuk irányadólag föllépni oly annyira, hogy az ékszerek értéke inkább az alakjában és a szemnek tetsző kiállításukban, mint anyaguk drága voltában nyilatkozik. Gyémántok, igaz gyöngyök és ritka drága kövek helyett ma szivesebben viseltesnek, oxidált arany és ezüstből készült karpercek és más ékszerek. Nyakraválók után is rajong most a hölgyvilág. Szép nyakkal megáldott hölgyek, kik ezen felül még teljes vállakkal is dicsekedhetnek, széles nyakraválóra nem szorulnak; de vannak sovány ifjú lánykák, kik a bálakon szintén ékesen akarnak megjelenni, — mivel takarják el ezek az eltakarandókat nyakukon? Erre nézve leghasznosabb takaról szolgál a colier lat sor gyöngyökkel és a mell felé lecsúgógó szép lakkal. Megjegyzendő, hogy a gyöngyök igaz vagy hamis volta nem határozt többé. Vannak továbbá nyakkötők fekete bársonyból egy csibőgtató kis rózsával rajta; nemkülömben keskeny fehér túllból készült shawlok, melyek elejére egy nagy aranykereszt van alkalmazva; ez utóbbi nyakék egy hattjú nyakon mozgó zárt arccskához igen illő.

Az elegans női kalapok, melyek színház és látogatába vitetnek, szíves kövekből készült affraggo láthatók.

A divatnak a női cipőkre való kiterjedéséről szerényességből nem értekezünk.

Csizmadiák és szabók.

A mesteremberek ezen osztálya, mondhatni, legtöbb hasznos dolgot cselekszik, mert védi az emberiséget a meghűlések ellen. Milyen fölkötetlen volna társadalmi állapotunk, ha ezen munkás osztálylyal nem dicsekedhetnénk!

Hogy a magyar nemzet az európai gondolkodók sorában első helyet foglal el, csak azon körülménynek tulajdonítandó, mert kelékben nagyszámú csizmadiákkal bír. A csizmadiák a nemzet tulajdonképeni gondolkodói, mert a nagyobb eszmék magvai bennük leg hamarabb érlelődnek meg. De mit is tehetnének egyebet, mikor lyukat fúrnak a talpa és azt szögcesekkel kiverik? kénytelnek gondolkodni! Azért aztán nagyszerűek az ő készítményeik! már az is mily tökélyre mutat, hogy

hallgató növendékei között foglal helyet. — Az említett tantárgyak pedig évről évre fordulnak elő, mint a tanterv rendes tárgyai.

Ezeket kötelességemnek tartottam mint valódi tényeket elősorolni. S ezek alapján, úgy hiszem nem leend nehéz, minden elfogadható olvasónak, magának arra nézve ítéletet képezni, hogy mit tartson „Tanádi úr” társadalmi állapotaink című idevágó rajzáról.

Heincz Augustia.

Tisztolt szerkesztő úr!

F. hó 8-án d. e. 9 órakor a helybeli városi kapitányságnak Bélabányán kiütközött tűz jelezte, minek következtében a polgármester úrral folyt tanácskozás után a helybeli önkényes tüzoltó-egylet kapitányának meghagyott vészriadó futatni. — Rövid idő múlva meglehetősen számú tüzoltók új gépeikkel gyülekeztek össze és a legénység legnagyobb része, dacára a rossz útnak és időnek gyalog Bélabányán termett; mely körülmény az itteni tüzoltók áldozni kész szelleméről és jótékonyági érzetéről tanusodik!

Bélabányán megjelenve, a város lakóinak szerencséjére és a tüzoltó legénység részbeni boszankodására kiderült, hogy az csak vak láрма volt, mely a tüzoltók buzgalmit próbákore tette. Rövid pillenés és erőpótlás után tüzoltóink hazatértek.

Valóban igen nagy kár, hogy e tüzoltó-egylet nem részestil a kellő pártfogásban és hogy a részvételtől különösen a hivatalnokok és városunk más ittelgens polgári idegenkednek. Pedig mennyivel jobban állhatna az egylet, mennyivel könnyebben s gyorsabban volna segítve esetleg tüzvész kiütése alkalmával némely szerencsétleneken, ha itt is úgy, mint az egész művelt világon mindenütt a hivatalnokok és a tanárok, a kereskedők és a kézművesek egymással kezét fognának a szent célra!

Huber József,
tornatanító.

A hússzemle tárgyában behozott rendőri intézkedés.

Tekintettel arra, hogy az 1874. évi 44-ik törv. czikk 25-ik §. értelmében szarvasmarha csak a vágóhidon s a községi vágatási biztos jelenlétében vágható s ezen t. c. végrehajtása tárgyában 1875-ik évi jan. 20-án 1064 sz. a. kibocsájtott földművelés ipar s kereskedelem ügyi m. k. min. i. rendelet II-ik fejezete szerint vágóhidak felállítására és a hússzemlének eszközlése elrendeltetett; továbbá tekintettel arra, hogy a helybeli mészárosok tulajdonához tartozó régi vágóhidat rozszant állapota s a szivargyár törzsszomszédságában fekvése miatt rendőri szempontból használaton kívül kellett helyezni, továbbá tekintettel arra, hogy a felállítandó új városi vágóhidak felépítése legjobb esetben csak folyó év végeig fejeztetvén be a közhasználatnak átadható

leszen, — s végre tekintettel arra, hogy az 1868-ik évi ápril hó 6-án 1413 sz. a. a húsmérés szervezése ügyében hozott közgyűlési határozat, illetőleg szabályzat — mert maiglan fel nem terjesztvén, felsőbb helyen jóvá nem hagyatott — szemben az 1872. évi VIII-ik t. cikkel s a megváltozott viszonyokat egész terjedelmében, különösen vágóhidak hiányában a hússzemlére nézve ki nem viltet, és a hússzemle azonban a fogyasztó közönség érdekében okvetlen szükséges; indítványba hozom, miszerint tekintélyes és szakértőkkel tartott értekezletben nyert tanácsok alapján addig, míg az égető szükségé vált közzévgő hid felépítették, következő ideiglenes rendőri intézkedések életheleltetése rendelkezni el, és pedig:

1. Köteles minden helybeli mészáros a levágandó szarvasmarhát és ürüt szemle végett megmutatni. A szemle minden héten kétszer és pedig hétfőn és szerdán fog megtartatni. A szemle helye a „felső major” udvara lesz, a hova felett kitétt napokon mindig délután 2 órakor a levágandó szarvasmarha a mészáros által elővezetendő, hol megszemléltetni s az e célra megállapított hivatalos helyekkel megköveteltetni fog. A megállapított időn kívül megszemléltendő minden egyes darab szarvasmarha után egy fitnyi díj fizetendő, mely a szemléző orvosnak jár.

A marha szemlével a városi tisztai főorvos ur bíztatik meg.

2. Hogy csak a megszemlélt s megkövetelt marha vágatathassék le, szükséges, hogy az ideiglenes vágóhidak a kapitányságnál nyilvántartassanak, mi okból azok a mészárosok által a kapitányságnál bejelentendők. — Nem különben a kellő ellenőrzés céljából szükséges, hogy a mészáros, ha kell, mindennap is kötele bejelenteni a kapitányságnál: hol? hány darabot és mikor fog vágni?

Ezen jelentés azonnal beletartandó a kapitányságnál vezetendő jegyzőkönyvbe, s ezen bejelentések után gyakorolják a kerületi biztosok az ellenőrzést. Éjjel marhát vágni tilos.

3. Minden bejelentett ideiglenes vágóhely használatbavétel előtt rendőrszígileg megvizsgálandó.

Oly helyeken, hol nagy a vízhiány, vagy a víz és piszok lefolyása lehetetlen, vágóhidat felállítani tilos. Azon vágóhidak, melyek bejelentetvén rendőrszígileg elfogadattak, mindig tisztán tartandók. A marhavágás alkalmával mindig tiszta víz és tiszta rongyok használandók.

Apró marhát a „magas házban” vágni általában tilos. Ennek levágása, a szarvasmarhára számít s rendőri felügyelet alatt álló vágóhidakon kívül a tulajdonosok beleegyezésével csak Wnntsbó Ferenc, Scheimer Antal és Szumrák úr háza udvarában azon feltétel alatt engedélyeztetik, hogy a lecsapolt vér, dézsákba felfogtatván, ha fel nem használható, azonnal a csatornába öntessék s a vágóhely itt is minden használat után kitisztíttassék.

4. Nem különben rendelkeztek, hogy minden mészárszék (áruda) már az ipartörvény szerint is a kapitányságnál bejelentve s nyilvántartva legyen. A mészárszéknek valamint a vágó s mérő eszköznek tisztán tartatni s minden vágó legénynek fehér kötényvel ellátva kell lenni. — Megkívánatik, hogy csak a törvényes mérték használtassék a húsrólásnál s hogy a húsnak ára a mérték szerint kiszámítva minden mészárszék ajtaján vagy ablakán felgagatott fekete fatáblán olvasható betűkkel, illetve számokkal feljegyezve legyen. A marha szájszentjai, belek, tüdő, lábcsárok nyilvános árúboltokban kímérése, vagy nyomatek gyanúnti kiárulása tiltatik. Ezen szabály elleni kihágások, a vétség fokozatához mérve pénzbírsággal 50 frtig, vagy legfeljebb 8 napi fogsággal fenytendők. A fellebbezés a kapitányi határozat ellen a városi tanácshoz birtokon belül intéztetik. Ezen ideiglenes szabály pontos megtartása végett a mészárosoknak kihirdetni rendeltetvén, szigorú s közvetlen felügyeletével és keresztültelével a kapitányság 1413-ik sz. a. hozott ez ügybeni közgyűlési határozatnak mindazon pontjai, melyek az ipartörvény vagy jelen ideiglenes szabály által változást nem szenvednek, továbbá is fenntartatván épségükben, a kapitányságnak zsinórmértékű kiadandók lesznek. Jelen ideiglenes szabályzat 1876. február 1-én érvénybe lép.

Selmeczbanya 1876. január hó 23-án.

Krausz Vilmos s. k.
főkaptány.

Nyílt tér*)

Az utóbbi időben azon aplitanok hírtém jöttem nyomába, hogy én nem arany, de még ennek értékét meg sem közelítő értékű fémből készített ékszerrel csalom a vevő közönséget. E hír kóhölója Mihailovics Antal dohánygyári tisztviselő úr, ki nálam aranyékszert vásárolt, mely hivatalos fénykézzel van ellátva s melynek nyers sulya 2½ (két arany és három tizenhatod rész.)

*) E rovat alatt közlötték nem felelős a

szerkesztő.

ők nem ülnek, mint a közönséges emberek, négylábás széken, hanem megelégszenek a háromlábással is.

A csizmadia okos, nem szúrja tuját gondatlanul akárhova, mint a szabó, hanem előbb jól megzéli a lyukat, mielőtt a tűt bele tenné. A díkesnek és dratvának ezen lovagja különösen a középkori céhrendszert alatt nagy szerepet játszott, mikor a lovagcsizma kinézése egészen tőle függött; most is tőle függ ugyan még az emberek lába, mert azt tetszése szerint nagygyá vagy kicsinyre idonúthatja. A csizmadia egyszerűsége és politikusa, csakhogy politikáját Európa nem akarja követni, mert nagyon egyenes t. i. rendszerint oda szúr, a hova néz.

A szabók, mint a költők, mindig a korszellemmel haladnak előre; jaj azon szabónak, a ki már ősszel nem bírja a divatlapokat a következő tére! A szabó jelvénye az olló, mely a rik ollóitól lényegesen különbözik. Az emberiség ezen osztályának a polgárisodás körül érdemük oly régi, mint ama közmondás: „Az öltöztet teszi az embert!” És valóban a helyes öltözet oly jelentékeny rugó szerelem és diplomácia tekintetében, hogy az ember nem ritkán egész jóvendő boldogságát a szabónak köszönheti!

A szabók oly cholericusok, hogy sokan közülök már eddig is haragszik rám, mert róluk beszélek. De azért szeretik és megértik a trófiát. A politika kedvencek foglalkozásuk, és gyakran nagy érétséget észlelni ítéleteikben. Búszkék és rártótk szoktak lenni, ha sikerül nekik egy félre rádsputálni, hogy az öltöztet úgy áll, mintha rá öntötték volna. Nagy ügyességei bírnak munkájok kivételében; egy gyakorlott szabó 36940 öltést csinál naponként. Hevesek és tüzesek természetüknel fogva, miért is nagyobb párolgás eszközlése végett, ha csak lehet, ingben dolgoznak; de jellemük kifogástalan! ha nem is készül el az öltöztet mindenkor a legjobb időre, mégis bizonyosan elkészül az valamikor. Valás és politika dolgában következetesek, ha egyszer bizonyos elvet magukéva tettek, annak halálveszedelmes védői. Ama lány igazán boldognak volna nevezhető, kit egy szabó imád, hanem volna szerelmével a legothellóbb féltés párosítva. Egy kedvesétől megcsalt csizmadia megiszik egy liter sört és haraga elenyészett; de egy szerelmében meginkózt szabó a 7-ik litérrel még mindig új olajat önt a tűzre. A milyen nagy a szépnem és haza iránti szerelme, olyan nagy a gyűlölete, melyet különösen kenyérfőző szabótársára iránt érez; ez oka annak, hogy a szabó fiát — ha van — félvilágért sem ütne a varrógéphez! Legyen a fiú akármely, csak szabó ne! Legtöbb esetben a fiút iskolába járatták, de nem is hiába; mert nekik nagy államférfiak, tudósaink és művészeink vannak, kiknek atyjuk a tűt kormányozta.

Ho.

Ezen ékszernél a munka és a tok az aranyértéknek két harmadát tálhaladja, a mi az aranymenteknél elő szokott fordulni, ép úgy, mint némely tárgyaknál 90% a belső érték és munkára alig esig 10%.

Miután nevezett úrnak az általa kiszemelt tárgy drágának látszott, én ezt a legnagyobb készséggel megtartottam, s ő mindamellett a legroszabb híreket terjeszti felőlem; sőt az merészli állítani, hogy tölem olyan ékszer vásárolt 35 frttel, melynek értéke 1 ftt 50 kr.; s hogy ennek folytán ő engem a helybeli hatóságnál bepanaszolt s én kényyszerítve voltam a 35 frtot vissza adni, s az ő jelenlétében 15 frtot bűntételt fizetni.

Ezekre nézve kijelentem, hogy én sem bepanaszolva nem voltam, sem büntetés pénz nem fizettem, mint ezen állításomat az ide csatolt bizonyítvány is erősíti; Mihalovics Antal úr eljárása tehát, midőn ő egy kezdő üzletet pelengérré állítani igyekszik nem egyéb alávalóságnál.

Az 1871-ben hozott s a fémjelzésre vonatkozó törvény 23. §-a azt mondja, hogy a fémjelző hivatalok csak is azon arany és ezüst tárgyakat fémjelzik, melyek a meghatározott finomságnak megfelelnek, illetőleg a 3-ik vagy 4-ik fokot elérik; olyan tárgyak, melyek az említett tartalommal nem bírnak, a fémjelző hivatal által összeuszátanak.

Megemlíttem, hogy aranykereskedők és aranygyármokok közti elárusításnál s bevésnél a 3 és 4 próbás között 85 kr. a különbség; p. o. ha ágio szerint a 3 próbásnak ára 4 ftt 20 kr.; akkor a 4 próbásé 3 ftt 35 kr.

A 49. §. szerint minden arany és ezüstmíves, illetőleg árus kényyszerítve van a bevónék a vásárolt tárgyról kívánatra számlát adni, mely számla tartalmazza: a) az aranymíves helyiségét, b) a vevő nevét, c) az eladott tárgy leírását és próba-fémjelzését, d) annak nyers súlyát, e) annak finomságát tartalmát, f) helyét és keltét, g) az eladó aláírását.

Az 55. §. szerint azon tárgyak, melyek a törvényben előírt finomsággal nem bírnak, azaz 3 vagy 4 próbás hivatalos jelzéssel nincsenek ellátva, a fémjelző hivatal által elkopandók.

A 75. §. szerint azon arany vagy ezüstmíves, ki ezen törvényt áthágja, vagy a fémjelző hivatalnak ellene szegül 200 frtig büntetendő, sőt többszöri áthágás után iparától is megfoszthatik, illetőleg saját neve alatt üzletet nem vezethet.

A 48. §. szerint ezen törvényt minden arany és ezüstmíves tartozik boltjában felüggesztesse tartani s kívánatra bárkinek előmutatni.

Ezen törvények 1871-ben a már hanyatló és hitelben csökkenő arany és ezüstműipar fölemelésére hozattak, s ezek után megítélheti a t. közönség, vajlon lehetséges-e ilyen szigorú törvények ellenőrzése mellett oly csilást elkövetni, minővel Mihalovics Antal úr vádol, ha az üzletemből a becsületnek már szikrája is kiveszett volna?

A fentebb említett bizonyítvány szavai így hangzanak: Alólírott ezennel bizonyítom, hogy az állítólag csalással vádolt Balkovics Lajost, helybeli ékszerárust, az állítólag megcsalt vevő Mihalovics Antal dohánygyári tiszt úr nálam fel nem jelentette. — Selmezc 1876. márc. 14-én Krausz Vilmos főkapitány.

Végül megemlíttem, hogy ezen nyilatkozatomat csak is azon oknál fogva tartoztam nyilvánosságra hozni, mivel ezen ellenem keltett hamis vádban több egyen működését sejttem. A mi Mihalovics urat illeti, őt a hatóság után fogom megkeresni, mert nincs szándékomban oly alváló emberrel, mint említett úr, hirlapilag polemizálni.

Selmezcbanya, március 14. 1876.

Balkovics Lajos,
aranymíves és ékszerész.

Nyilatkozat.

A „Selmezc“ 10-ik számának „Szerkesztői üzenetek“ című rovatóban V. Gy. jegy alatt megjelent sorok miatt Várady Gyula és Roth Ferencz urak közt fennforgott ügy alólírott tanuk előtt elintéztetett és az egész ügy ezennel befejeztetnek nyilvánítottak.

Selmezc 1876. március 17-én.

Tanuk:

Várady Gyula részéről
Szűcs Miklós,
Fischer Alajos.

Tanuk:

Roth Ferencz részéről
Herepei V. Árpád,
Pécs Dezső.

Különfélék.

— A f. hó 13-án tartott városi közgyűlés Selmezcbanya részéről 25 ftt, Béalábnya részéről 5 frtot engedélyezett az árvízkarosultak részére.

— Deák Ferencz arczképének megszerzésére 100 frtot engedélyezett a városi közgyűlés.

— A vallás- és közoktatási minisztérium jóváhagyta a városunk által felterjesztett határozatot, mely szerint a törvényhatósága területén levő iparos tanoncok hetenkint két órán át a rajzban oktatást nyerjenek s ezen oktatás mindaddig kötelező erővel bírjon, míg a tanoncok ily minőségben mesterülknél alkalmazva vannak, s hogy az 1868. 38. t. c. 4. §-ban meghatározott bírság mindazon mesterekre alkalmaztassék, kik tanonczaikat a meghatározott időben a rajztanulástól alapos ok nélkül visszatartják. — A minisztérium egyuttal felhívja a város közönségét, hogy törvényhatósága területén levő összes ismételő iskolai köteleseket

és az iparos tanulókat évről évre, név, kor és foglalkozás szerint irassa össze.

— Huber József helybeli tornatanító lapunkban közölt azon állítást, hogy ő másokat a magyar színházba való meneteltől visszatartott, alaplatannak s valólatannak mondja egy beklüdt cikkből, melyet tartalmánál fogva nem közölhetünk egész terjedelmében.

— A Ferencz-József aknai gépürisoknál gyakran megesejt, hogy a fűrt lyukak töltés és gyújtás után nem robbantak el valamennyien. Nehogy azonban a dinamittöltények, melyek a lyukban visszamaradtak, később a bányamunkások elővigyázatlanúsága folytán keletkezett itések által sérülések okozói legyenek, Richter Gusztáv úr nevezett akna művezetője egy biztos övszer alkalmazását hozta be, mely abból áll, hogy a kifűrt lyukba egy vashuzalból készített és 1 méter hosszú kaparó lebecsátatik, mire aztán a dinamittöltény benyomatik.

— Ha esetleg a fűrlyuk el nem sül, a kaparó segélyével a töltény vezetély nélkül eltávolítható. Minthogy azonban a gépüris munkálatra nézve nem lehet közönyös, vajlon a fűrat tölténye elsül-e, vagy nem, a nevezett művezetőt úr egy gyűkupa helyett kettőt alkalmaz, melyek egymás mellett a legelső dinamittölténybe illeszetenek, mi által a gyújtás és robbantás bekövetkezése bizonyos. Az említett aknánál a leírt mód szerint m. évi Október 5-től kezdve f. hó március 7-ig 3300 fűrlyuk 2718 méter összes mélységgel és 1191 kilogramm dynamittal robbantott el a nélkül, hogy csak egy fűrat is robbantatlan maradt volna. — Ezen gyújtás mód eredeti leírása a szükséges rajzzal együtt a „bányászati s kohászati lapokban“ fog megjelenni.

— A magyar szabadságharc kezdetének évfordulóját a selmecei ev. lyceum önképzőkör ez idén is megünnepelte. — A műsorozat a köv.: „Megnyitólíró Péc Gyulától; „Hogy el fog veszni a magyar“ szavaltá Havran L.; „Huszárvagás“ Fábry Sándortól; „A forradalom kültézeté“ szavaltá Nagy S.; „A branyiszkói hősök“ Kovácsik Gy.; „Egy gondolat bánt engemet“ szavaltá Szikray O.; „A segevárí csata“ Kolpaszky P.; „1848-ban“ Illing B.; „Buda visszavétele“ Szemök Páltól; „A huszár“ szavaltá B. Feilitseh Á. — A műsorozat logikai rendben volt összeállítva, s a darabok csimnal kiválóak. — Az ünnepléyről lapunk elején emlékeztünk meg; s helyen megemlítjük, hogy a „Huszárvagás“ szép reményekre jogosító szerzője derűt hangulatba hozván a közönséget, azonnal a vasutra ment, hogy . . . ravatalon nyugvó anyját még egyszer láthassa. — Valóban nagy lelki erőt fejtett ki az ifju, midőn ama gyászír vétele után nevetett költeményét elszavaltá.

— Március 15-én Aschner Mór köztisztletben álló családja körében, Aschner Irma házi kisasszony tisztletére társas házi vigily tartatot, mely család ünnephöz a meghívottak vetélkedtek a megjelésben. A mulatság címéhez képest természetesen a táncra való fiatalok volt túlyonban képviselve. A táncos hőgykoszörökövetköző virágokból állott: Aschner Helén, Aschner Irma, Borsitzky Zsófia, Dimák Ilka, Jób Teréz, Lauko Irma, Lauko Kamilla, Mátyás Antonia, Mátyás Gabriella, Mayer Irén, Ocsovszky Mária, Rappensperger Irma, Ruszwurm Mária, Schmutzer Janka, Wagner Paulin. A koszorúnak levelei és szárai t. i. a jelen volt urak, maradjanak ezdtál eltitkolva.

Kiváltképen kiemelendő Fiedler Magdalén és Aschner Helén kedves házi asszonyok vendégszeretete és körültekintő előzetkénysége, mi által valamennyien a legjőzűbb étekekkel és italokkal elhalmozottak. Szűnet alatt S. Gy. úr, Aschner Irma házi kisasszony születésnapját tárgyul véve, felköszönté a szeretetre méltó hőlyet, ki a jelen voltak tömeges koccsintásai elől el nem menekülhetett.

Egyébiránt a tánc zongora kíséret mellett a rezgő és másnemű polkák sokaságához képest, a bekacsintó holdvilág, félszeme láttára, folytonos élénkséggel tovább folyt, míg végre a vendégek szívük és lelkük teljes megelegedésével, a reggeli pitymallatkor (5 1/2 óra) egymásnak „jó éjszakát“ kívánva, távoznak. D . . .

— A selmecei takarékpénztár az árvízkarosultak részére 100 frtot adományozott.

— F. évi március hó 25-én és april 2-án, jótékonyezélú mükedvelői színelőadás lesz Selmezcbanyán.

— Selmezc város közönsége a legutóbbi közgyűlésen az orsz. képművészeti társulat rendes tagjai sorába lépett.

— A polgári kaszinó Krausz Vilmos főkapitány úr indítványára elhatározta, hogy a Nádoriné Novinyt nem járátja többé.

— Selmezc-Béalábánya városa Béalábányan faiskolát fog berendezni.

— A selmezcbanyái m. k. postahivatalhoz f. év febr 14—ig 24 magyar postaterületről beérkezett 2580 levél, 285 levelezési lap; 1722 hirlap; osztrák postaterületéről 520 levél, 154 level. lap, 408 hirlap; külföldről 91 levél, 22 level. lap, 86 hirlap; árumustra magyar postaterületéről 15; osztrák postaterületéről 16.

Eladó

illetékes helyről kapott engedély folytán, a főtisztelendő rozsnói káptalan Ipolyságon találató, 5168 frtra becsült egykori serháza.

A vételár elegendő biztosíték nyújtása esetében, 10 év alatt 20 részletben is lefizethető.

Csak írásbeli zárt ajánlatok fogadtatnak el, melyek március 25-ig a czimzett káptalan alólírott meghatalmazottjához intézendők.

Ipolyságon, február 23-án 1876.

Hedervary Antal,
ügyvéd.